

Громова Наталья Михайловна
Киевский университет имени Бориса Гринченко

ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ ПОНИМАНИЯ ГАЗЕТНЫХ ИНОСТРАННЫХ ТЕКСТОВ БУДУЩИМИ СПЕЦИАЛИСТАМИ

Статья посвящена проблемам диалогического взаимодействия, аналитического чтения и понимания газетных текстов на английском языке студентами неязыковых вузов. Условиями успешного понимания иностранных текстов являются психологическая готовность к аналитическому чтению и владение основными приемами диалогического взаимодействия с иностранными газетными текстами. Наблюдение показало, что сформированность у студентов приемов диалогического взаимодействия с иностранными текстами способствует их эффективному пониманию.

Ключевые слова: диалогическое взаимодействие, понимание, газетный текст, приемы, чтение, анализ.

В процессе обучения студентов иностранным языкам, особенно в неязыковых вузах, перед преподавателями часто возникает проблема психологической готовности к восприятию и пониманию студентами текстового сообщения, особенно из периодических изданий. Основной причиной возникновения такой проблемы является, убежденность студентов в сложности, скучности и утомительности чтения газетных

матеріалів. К тому, же, современные темпы поступления информационных данных и их количество вызывают проблему качества восприятия читателями этих данных и умения их перерабатывать. Таким образом, вопрос готовности и умений студентов читать и понимать тексты из иностранных источников представляет интерес для исследователей из разных областей знаний: психологии, лингвистики, педагогики, журналистики, социологии.

Целью данного исследования является рассмотреть некоторые приемы формирования диалогического взаимодействия с иностранными текстами и их влияние на понимание текстов. В ходе работы были поставлены такие задачи: 1) определить основные признаки психологической готовности к аналитическому чтению иностранных текстов; 2) проанализировать основные приемы диалогического взаимодействия с текстами; 3) провести наблюдение с целью установить изменения в понимании иностранных текстов в связи с сформированностью у студентов приемов диалогического взаимодействия с текстами.

Проблемами обучения чтению занимались многие ученые в области психологии и педагогики (Г. И. Богин, А. А. Брудный, Н. С. Валгина, С. А. Васильев, Л. С. Выготский, Т. М. Дридзе, Н. А. Михальчук, С. Л. Рубинштейн, Н. В. Чепелева, Д. Б. Эльконин). Отдельный ряд работ рассматривает вопросы чтения и понимания газетных текстов (О. В. Дмитрук, Л. Р. Дускаева, Б. А. Зильберт, В. Л. Зливков, Л. В. Кудинова, О. О. Кучерова, А. В. Смирнова, Г. Я. Солганик). Несмотря на обширное освещение проблемы чтения и понимания текстов, недостаточно исследованной остается тема психологических особенностей аналитического чтения иностранной литературы будущими специалистами.

Аналитическое чтение предполагает в первую очередь психологическую готовность читателя к восприятию информации, как на родном, так и на иностранном языке. Неуверенность в собственных знаниях и способностях, низкий уровень владения иностранным языком, отсутствие навыков аналитического чтения, отсутствие мотивации изучения иностранного языка и предубежденность в сложности материала влияют на качество понимания иностранного сообщения. Таким образом, перед преподавателем стоит задача научить студентов преодолевать страх перед иностранным газетным текстом и вступать в диалогические отношения с его автором. Решением этой задачи является формирование у студентов приемов диалогического взаимодействия с иностранным текстом.

Проблема диалога и диалогического взаимодействия, а также диалогического мышления интересует ученых уже много десятилетий (А. Ю. Арутюнова, Г. А. Балл, М. М. Бахтин, С. М. Бондаренко,

Г. Г. Граник, Л. П. Доблаев, Г. М. Кучинский, Л. А. Концева, Л. В. Кудинова, Н. В. Чепелева, Х. Р. Яусс). Но большинство исследований проводилось на тему диалогического взаимодействия с текстами на родном языке, в то время как иностранные тексты рассматривались с точки зрения репрезентации в них автора.

Диалогическое взаимодействие с газетным текстом подразумевает взаимодействие нескольких элементов коммуникативной структуры: автора, читателя, текста и окружающей реальности. В таком диалоге с текстом важна активная позиция, как автора, так и читателя. Как известно из многочисленных исследований диалогичности газетных текстов, автор использует все возможные стратегии для того, чтобы донести до читателя необходимую информацию и идею с разными целями – от простого информирования до манипулирования общественным мнением [1; 2; 4]. Для того, чтобы пресечь попытки извне повлиять на его мнение, читатель должен овладеть приемами диалогического взаимодействия с текстом, которые способствуют развитию аналитического мышления. Одним из основных условий диалогического общения с текстом, по мнению исследователей, является осмысленное прочтение, которое предполагает выдвижение гипотез, постановку вопросов к автору текста и поиск ответов на них в тексте. Такой подход к чтению позволяет читателям почувствовать позицию автора, его намерения, что, в свою очередь, способствует развитию критического отношения к прочитанному.

Приемы, входящие в состав проблемного метода, способствуют развитию аналитического мышления читателей, их дискуссионных и диалогических умений. Наиболее эффективными приемами являются комментирование текста и сопоставление точек зрения на проблему, среди которых отдельное место занимает выявление авторской и читательской точек зрения. При их формулировании необходимым умением аналитического чтения считается умение выдвигать противоположное мнение и аргументировать свою позицию, приводить примеры и доказательства. Метод письменного комментирования включает в себя обучение приемам постановки диалогических вопросов, критического анализа и оценки прочитанного, обобщения содержания текста.

Наблюдения, проведенные на протяжении 2012-2013 учебного года над группой студентов, владеющих приемами диалогического взаимодействия с иностранными текстами (24 человека), и контрольной группой студентов (26 человек), показали существенные отличия в восприятии и понимании текстов. Студентам обеих групп на протяжении учебного года предлагалось прочитать и прокомментировать газетные тексты издания “KyivPost” на

англійском языкe по спеціальності. Сформованність у студентів прийомів діалогічного взаємодіяння визначалась по таким критеріям: 1) уміння студентів виявляти в тексті різні смислові позиції на проблемну ситуацію; 2) уміння ставити діалогічні питання до тексту і його автора; 3) уміння висувати передположення про дальніший хід подій в тексті; 4) уміння висловлювати власну думку і аргументувати її; 5) уміння критично оцінювати і аналізувати текст; 6) уміння складати коментарії.

Письмові роботи студентів, не володіючих прийомами діалогічного взаємодіяння з іноземними текстами, містили в основному категоричні думки за або проти без приведення аргументів і доказів. Дані і думки автора статей згадувались в коментаріях тільки 13% випробуваних цієї групи, що ставить під сумнів успішність розуміння текстів статей більшістю цих студентів. На відміну від них, студенти групи, володіючі діалогічними прийомами, проявили навички аналітичної обробки інформації. Вони містили не тільки аналізи до даних і думкам авторів статей, але і продемонстрували уміння обґрунтовувати власну думку про проблему, посилались на власні знання і аналізували актуальність теми на сьогоднішній день. З завданням написати коментарії до іноземної статті справились 88% студентів.

По результатам спостережень можна зробити наступні висновки: 1) психологічна готовність до аналітичного читання іноземних текстів характеризується впевненістю читача в власних знаннях і здібностях, наявністю достатнього рівня володіння іноземною мовою, наявністю навичок аналітичного читання, наявністю мотивації вивчення іноземної мови; 2) основними прийомами діалогічного взаємодіяння з іноземними газетними текстами є постановка діалогічних питань, висунення гіпотез і коментування; 3) сформованність у студентів прийомів діалогічного взаємодіяння з іноземними газетними текстами сприяє кращому розумінню текстів.

Таким чином, при навчанні майбутніх фахівців читання іноземних газетних текстів рекомендується формувати у них основні прийоми діалогічного взаємодіяння з текстами, оскільки це сприяє розвитку у них умінь аналітичного читання, необхідного для існування і діяльності в сучасному інформаційному просторі.

Література

1. Дмитрук О. В. Маніпулятивні стратегії в сучасній англomовній комунікації (на матеріалі текстів друкованих та Інтернет-видань 2000-2005 років) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.04 «Германські мови» / О. В. Дмитрук. – К., 2006. – 24 с.

2. Дускаева Л. Р. Диалогическая природа газетных речевых жанров: автореф. дис. на соискание науч. степени докт. филол. наук: 10.01.10 / Л. Р. Дускаева. – Пермь, 2004. – 359 с.

3. Зимняя И. А. Ключевые компетенции – новая парадигма результата образования / И. А. Зимняя // Педагогика. – 2003. – № 3. – С. 34-42.

4. Кудинова Л. В. Автор – Текст – Аудитория: проблемы диалога в публицистике: автореф. дис. на соискание науч. степени канд. филол. наук: спец. 10.01.10 «Журналистика» / Л. В. Кудинова. – Воронеж, 2009. – 22 с.

5. Чепелева Н. В. Психологія читання тексту студентами вузів / Н. В. Чепелева. – К. : Либідь, 1990. – 100 с.

Наталія Громова. Психологічні особливості розуміння газетних іншомовних текстів майбутніми спеціалістами.

Стаття присвячена проблемам діалогічної взаємодії, аналітичного читання та розуміння текстів англійською мовою студентами немовних вузів. Умовами успішного розуміння іншомовних текстів є психологічна готовність до аналітичного читання і володіння основними прийомми діалогічної взаємодії з іншомовними газетними текстами. Спостереження показали, що сформованість у студентів прийомів діалогічної взаємодії з іншомовними текстами сприяє їх ефективному розумінню.

Ключові слова: діалогічна взаємодія, розуміння, газетний текст, прийом, читання, аналіз.

Natalia Gromova. Psychological peculiarities of foreign newspaper texts understanding by future specialists.

The article deals with issues of dialogical interaction, analytical reading and understanding of foreign newspaper texts by students of non-linguistic universities. The factors of newspaper texts successful understanding are the following: psychological readiness to analytical reading and mastering the main methods of dialogical interaction with foreign newspaper texts. The observation proved that students' mastering methods of dialogical interaction with foreign texts contributes to their efficient understanding.

Key words: dialogical interaction, understanding, newspaper text, methods, reading, analysis.

Стаття поступила в редакційну колегію 01.04.2014

Груша Ляля Олександрівна

Національний медичний університет імені О. О. Богомольця, м. Київ

ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНІЙ МОВІ СТУДЕНТІВ ВИЩИХ МЕДИЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

У статті представлено до розгляду питання навчання іноземній мові студентів вищих навчальних закладів освіти та розглянуто особливості процесу у вищих медичних навчальних закладах.

Ключові слова: іноземна мова, вищий медичний навчальний заклад, студенти-медики.

В складних умовах сьогодення українського суспільства висуваються серйозні вимоги до рівня підготовки сучасного спеціаліста. Важливим та суттєвим компонентом такої підготовки та одним з головних завдань, яке постає перед вищою школою, є формування соціально затребуваної особистості. Участь у міжнародних конгресах, конференціях, семінарах, відвідування лекцій й проведення консультацій з іноземними фахівцями, стажування за кордоном стають розповсюдженими формами вищої професійної освіти, безперервного професійного розвитку та невід'ємною частиною життя висококваліфікованого фахівця будь-якої галузі, в тому числі, й медичної. Не підлягає сумніву, що забезпечення активного спілкування з іноземними колегами, участі у різних формах професійної діяльності, доступу до інформаційних ресурсів та сучасних баз даних, які, в переважній більшості, є англійськими, актуалізує питання володіння студентами вищих медичних навчальних закладів іноземною мовою на належному рівні.

Метою статті є розгляд особливостей процесу навчання іноземної мови студентів вищих медичних навчальних закладів.

З огляду на особливості навчання іноземної мови як навчальної дисципліни у процесі підготовки студентів вищих медичних навчальних закладів, слід зазначити що мова являє собою, перш за все, освітню цінність, що розширює спектр подальших освітніх та професійних перспектив майбутніх фахівців. Безумовно, однією з її функцій є забезпечення загального розвитку студента, збагачення знань про навколишній світ, суттєвого розширення його кругозору, формування власного світобачення [2]. Вивчення іноземної мови у ВНЗ сприяє й інтелектуальному розвитку за рахунок засвоєння нових соціально-історичних зразків та пластів культури.